

STJEPAN PAVIČIĆ

IZ PROŠLOSTI KRASNA I OKOLICE

Izvorni znanstveni rad

UDC: 949.713

Ur.: 1991–09/17

Na temelju dugogodišnjih istraživanja brojne domaće i inozemne arhivske građe i relevantne povijesne literature autor opisuje do sada manje poznate stranice iz starije i novije povijesti Krasna i okolice. On obrađuje tursku opasnost, raseljenje starosjedilaca oko 1526. i ponovno naseljavanje opustjele senjske okolice i primorskih i ličkih padina Velebita u tijeku XVII. i XVIII. stoljeća.

To je visoko gorsko polje otprilike 700–800 m visine, s nešto višim stranama. Položeno je od zapada od primorske strane prema istoku. Kroz to zemljište danas ne teče nikakav potok, ali su tu na gorskom tlu obilni snjegovi i daždevi. Sa sjevera nalazi se Bilo puno šume, sa zapada Plješivica, sa juga Apatišanska duliba, sve puno šume, a s istoka Kuterevsko polje, nekoliko stotina metara niže od ovoga Krasanskoga. Na jugoistočnoj strani, iza nešto uzvišenoga tla, leži opet gorsko polje, u kojemu potok Lika uvire u zemlju. Visina tla slična je onoj kuterevskoj, a na mjestima i niža. Kako se vidi, od ta tri polja najviše je ono krasansko i najvećma opkoljeno šumom. Sva ta tri polja nalazila su se u dotursko vrijeme u Bužanima. Ovo krasansko ležalo je već na granici sa senjskom župom, a sama ta međa bit će da je tekla zapadnim visovima Bila. Na tlu toga polja uspijevaju i neke žitarice, ali je ono vrlo pogodno za stočarsku privredu. Stari put vodio je poprijeko šume na Volarice, a odanle na Sv. Juraj i na Senj. Krasno je dobrim putem od starine bilo spojeno i s Kuterevom, a odande s Otočcem. Veze s Kosinjem bile su samo šumski putovi, a drugi po svojoj prilici nisu ni bili potrebni.

U Krasnom bila je u dotursko vrijeme izgrađena crkva sv. Marije. Bila je podignuta na jednom od visova u blizini drugoga zidanoga zdanja, po svojoj prilici plemićeva utvrđena dvorca. Tu je danas pored stare prepravljene crkve mjesni naziv »Razvala«.

Prvi spomen o imenu i mjestu Krasno čini se da je u darovnici kralja Andrije templarima iz god. 1219. u kojoj se navode međe između gatanske i buške župe, pa »Trasena que etiam divisio est inter Busam et Guesche« može biti samo Krasno,

jer su se baš tu sastajale međe. U latinskoj ispravi iz god. 1275. spominje se »terra Crazna in parochia Busan«. Tu se spominje da se nalazi u buškoj župi, da ne leži u sklopu kakvoga velikoga posjedovanja, nego je smrću starih posjednika bio pripao kralju, koji ga je tada darovao za velike usluge Vidu Vučiniću.

Kako je taj posjednik umro bez djece, kralj je tu zemlju spomenute godine dao Pavlu, župniku vukovskom. Sudeći po tom čestom darivanju, a pogotovo po nastojanju da taj posjed stekne vukovski župan za kojega je ta zemlja u ono vrijeme bila vrlo daleka, mora da je Krasno u ono doba bilo mnogo cijenjeno i po svojoj vrijednosti nadaleko poznato.

Prvi put u hrvatskoj ispravi spominje se Krasno god. 1493. kad Anž Frankopan dariva samostanu Sv. Jelene kod Senja selo Košćice, kojemu se u ispravi određuju međe »od sela rečenoga Kutereva gredući jesu njih mejaši selo Krasno«.

Dalje posjedovno razvijanje te zemlje u poznatim spomenicima nije spominjano, ali se može pretpostaviti da je u nizu tolikih godina mijenjalo kasnije posjednike, ali da se samo stanovništvo razvijalo povoljno sve do turskoga dolaska. Već su 1523. počeli Turci i njihovi martolozi napadati područja Like i Bužana i sve krajeve Podgorja koji su im bili na dohvatu. Od te godine stali su se seliti Krasanci, i to putem na Volarice i Sv. Juraj, otuda na Senj, a odande od Rijeke na Istru i Gorski Kotar.

Krasno je od toga vremena posve opustjelo, a koliko se vidi, nisu se ni Turci usudili na to dobro ratarsko, a osobito pogodno stočarsko zemljište dovoditi svoje martolozе jer su se bojali senjske vojske.

Južno od Senja i Senjske drage u to se vrijeme nalazilo pusto zemljište, napušteno još između 1523 i 1526, kada su Turci potpuno zaposjeli područje od velebitskih visova na istok. U prvoj blizini Senja ležao je zapušten pavlinski samostan sv. Spasa s dobrom lukom, a nešto južnije otuda nahodilo se selo Jurjevo sa starim ostavljenim benediktinskim manastirom i crkvom posvećenom sv. Jurju. Prema opisu toga položaja iz 1639. tu je bila dobra luka, a u mjestu se još nahodilo nekoliko napuštenih zidanih kuća. Dalje k jugu nalazilo se pusto područje Lukova, a još južnije i takvo isto područje Starigrad. Uz more je svuda bilo dobrih luka i pitke vode, a na tlu dobre zemlje i bogate brdske i planinske paše. Na to pusto zemljište u samoj blizini Senja kapetanija je već 1640. namjeravala naseliti prebjege s turskog područja, ali sve do 1645. to naseljavanje nije bilo uspjelo. Prva prilika za to preseljavanje nadala se tek za tursko–mletačkog kandijskoga rata, kada se borba vodila i u Pozrmanju. Tada su mnoga hrvatska sela pristala uz Mlečane, ali kako se taj rat svršio nepovoljno za Mletke, tim Hrvatima nije ostalo drugo nego da se ili izmire s Muslimanima, koji su ionako bili s njima iste krvi i jezika, ili da sele s toga zemljišta. Ono prvo uradila su mnoga hrvatska sela, ali je bilo i takvih koja su odlučila da radije sele. To je namislilo urediti i selo Jasenice, koje se nalazilo na turskom području u blizini Maslenice, u susjedstvu s austrijskom tvrđavicom Dračevcem ispod južnog Velebita. Mletačkim zemljištem Jaseničani su graničili preko Novigradskoga mora s Posedarjem i Novigradom. S mletačke strane te je pregovore vodio sam proveditor Bernardo Tagliapietra, koji se mnogo brinuo da

preseljenje uspije jer su Jaseničani bili na glasu sa svoje vojničke spreme i sa svoga bogatstva u stoci, a sa strane Jaseničana Miloš Smokrović, Petar Rukavina, Maras Pasjaković, Ilija Rukavina i Nigovanović. Trebalo je da Jaseničani prijeđu na mletačko tlo s oko tisuću čeljadi, među kojima je bilo do 300 sposobnih za oružje i s vrlo mnogo stoke. Mlečani oglase da će ti Jaseničani stići na njihovo zemljište i zatraže da ih njihovi podanici s mirom prime i propuste. Međutim, Jaseničani su morali proći kroz posjed staroga plemićkog roda Posedarskih, s kojima su oni kao turski podanici morali češće dolaziti u sukob. Osim toga Jaseničani u to isto vrijeme povedu pregovore i sa senjskom kapetanijom i s austrijskim vlastima, a to su saznali Posedarski. Bojeći se da će ti Jaseničani prijeći na austrijsko tlo, koje im je o putu bilo vrlo blizu, oni ih na svom posjedu napadnu i oplijene. To vrlo ozlojedi Tagliapietru te krivce i napadače oštro kazni, a Jaseničanima pošalje svoga kaptana, po narodnosti Hrvata, da ih umiri. Na to mu oni opet obećaju da će prijeći i počnu se spremati na put, ali ih u tom spremanju opet Pesedarski napadnu. Tada Jaseničani odluče da neće više prelaziti na mletačko tlo i vrata Tagliapietru zadanu riječ. Oni u proljeće 1645. uglave sa senjskom kapetanijom sve potrebno za to prelaženje i stignu vođeni senjskom vojskom u Senj, odakle ih tada nasele u Jurjevo. Među njima je bilo 58 hrvatskih obitelji, iz same Jasenice velikom većinom a iz blizoga Perušića nekoliko, a otuda su bile i dvije srpske.

Ti novi naseljenici ostali su na Jurjevskom tlu punih sedam godina, od 1645. do 1653. U proljeće te posljednje godine jednoga dana osvane po dogovoru tih Jaseničana i Mlečana u lukama jurjevskim 40 naoružanih mletačkih lađa, i cijelo se to stanovništvo od 600 čeljadi i sva stoka od 14.000 komada ukrca na lađe i otplovi iz Jurjeva na mletačko tlo. Austrijske vlasti provele su zbog toga tešku istragu i našle da je za to preseljavanje kriv senjski kapetan Herberstein, koji je Jurjevce teško progonio i kažnjavao velikim globama, što oni više nisu htjeli podnositi. Pitanje je kamo su Mlečani preselili te Jurjevce. Najzgodnije im je zbog stoke bilo da ih iskrcaju na Rabu ili Pagu, bar u nekom broju. I zaista, i danas se tamo nahode, i to od vremena oko 1653. na Rabu u selu Loparu Rukavine u osam kuća. Od toga vremena postoje Rukavine i u Ljupču i u okolici toga mjesta u blizini Ražanca. Oni su na to tlo stigli jamačno preko Paga. Od njih će kasnije oko 1683. izići novi naseljenici, koji će se smjestiti po raznim stranama Like. Već je 1644, prije one velike seobe Jaseničana u Jurjevo, postojala jedna obitelj Rukavina na Pagu, koja je tamo zapisana s naznakom da je doselila iz Jasenica. Tako je 1644. i 1657. u popisu senjske vojske zabilježen i Ivan Rukavina. Vjerojatno je to onaj član toga roda koji je 1644. s još četiri Jaseničana potpisao ugovor s proveditom Petrom Tagliapietrom o seljenju na mletačko područje. Kako ono nije uspjelo, bit će da je taj Ilija prešao u Senj i tu je ušao u krajišku hrvatsku vojsku i u njoj služio još dugo vremena.

Senjska kapetanija ubrzo je poslije toga preseljenja Jaseničana iz Jurjeva uznastojala da u to mjesto dovede nove stanovnike. Ona je još te jeseni uhvatila veze sa stočarima na susjednom turskom području, koje su oficiri senjske vojske i inače dobro poznavali. Nalazili su se na zemljištu oko Obrovca, Zelengrada i

Karina, a pripadali su onom hrvatskom stanovništvu iz kojega su potjecali i Jaseničani. Već su u rano proljeće 1655. iz Senja i Karlovca javljali da su u Jurjevu sve kuće popunjene. Našlo se tu tridesetak obitelji. Sve su to bili stočari koji su svoju stoku pasli po okolnim brdima. Oni su, dakako, bili i vojnici Senjske kapetanije, pripadajući Primorskoj krajini. I ti su naseljenici imali sličnu sudbinu kao Jaseničani. U Jurjevu su proživjeli dvadeset godina, tu su se obogatili, a onda 1674. pali su i oni pod utjecaj i nagovor Mlečana, koji nisu mogli trpjeti da Senjska kapetanija ima na moru vojnički uređeno naselje izvan svoga sijela. U jesen te 1674. godine javio je karlovački krajiški general da su Jurjevci pod nagovorom Mlečana, s velikim brojem stoke, po svojoj prilici na mletačkim lađama, svi skupno preselili na mletačko područje.

Oni su prvo došli do Obrovca i Jasenice, a onda su se prebacili na Posedarje i Vinjerac, odakle su ih Mlečani prevezli na Pag da ih tamo nasele kao stočare. Međutim, ti su naseljenici ubrzo uvidjeli da na tom otoku nema dobrih bujnih paša kao na Velebitu, te se počnu buniti. Nato ih Mlečani lađama prebace s Paga u Podvelebitsko podgorje, preko puta Vinjerca i Ražanca, u Veću i njenu okolicu, na austrijsko tadašnje područje, s namjerom da ti stočari za njih zauzmu tu zemlju i da ostanu njihovi podanici. Ali ti jurjevski prebjezi, našavši se opet na austrijskom tlu i prevareni od Mlečana, uskoče dijelom na susjedno tursko područje, a dijelom se stanu spremati na povratak u Jurjevo. Već je u ljeto 1677. karlovački general javio da je opet došlo u to mjesto dvadeset obitelji, koje su ušle u svoje stare kuće. On je izvijestio da su oni prebjegli i ispod mletačke i ispod turske vlasti. Otuda se vidi da su se vratili i neki od onih koji su iz Veće 1676. bili prešli na tursko susjedno područje. U pojedinačnim seobama u nekoliko narednih godina naselilo se tu još nekoliko obitelji, koje su ušle u jurjevsko naselje ili su se naselile u okolici toga mjesta. Prema podacima iz početka XVIII. stoljeća i prema slici toga naselja mogu se na tom području utvrditi ove obitelji: Anići, Antići, Babići, Bralići, Buljevići, Devčići, Dujmešići, Glavaši, Katalinići, Lemići, Margete, Melci, Mijaljevići, Miloševići, Miškulini, Modrići, Nekići, Popovići, Rogići, Rončevići, Samardžije, Tomići, Žarkovići, Žakulji, Žunji. U svome širenju po naseljenju oni su postupno zauzeli cijelo zemljište Senjske drage i Veljuna sa sjevera, Senjskoga bila na istoku i Lukova i Starigrada na jugu, tražeći zgodnije položaje i ravnija i plodnija polja. Isprva oni još nisu prelazili Dulibu niti su ulazili u Krasno, jer je to polje do 1687. još ležalo u turskom području, ili se još nalazilo na dohvat turskih četnika i motoloza. Kada je i tu nastupila sigurnost, naselilo se na tom razmjerno plodnom polju nekoliko rodova koji su se na tom tlu vrlo dobro razvijali. Pokoja je od tih nabrojanih obitelji u svom traženju boljih položaja i smještaja stigla i dalje od Starigrada, dohvatila je i Jablanac, a približila se i Pagu.

Zemljište oko Starigrada počelo se naseljavati u većoj mjeri čim su 1645. Jaseničani nastanili Sv. Juraj s pedesetak obitelji. Ipak to još nije bilo ni jače ni stalnije stanovništvo, nego su to bili stočari iz Liča, koji su privremeno zahvatili pojedine dijelove primorskoga zemljišta, ne nastanjujući se stalno.

Postupno počelo je onda seljenje stočara i iz južnih krajeva od Novigrada, Posedarja, Vinjerca, Ražanca, Nina, koji su se od vremena do vremena, prešavši ono usko more, pomicali u pastirskoj privredi od Šugarja, Karlobaga, Jablanca sve dalje na sjever. Tu su oni naišli na starigradsko područje, na kojem su našli razmjerno pogodno tlo i za stočarstvo i za prigodno ratarstvo na starim krčevinama što su sezale i daleko od mora duboko u planinu. Oni su tu naišli na nekoliko obitelji iz Liča koje su se, tražeći dobre prilike za naseljavanje, već bile spustile na to zemljište i tu se zaustavile.

U tom kretanju došla je i 1683., koja je Turcima donijela poraz kod Beča, a koja je za malo vremena bila uvjetovala njihov rasap i u Lici, Podzrmanju, Pokrčju, oko Cetine i dalje na jug. Tada se u tim godinama bilo nastavilo i završilo uglavnom to nastanjivanje. U njemu su na to tlo oko Starigrada, Ivanče, Volarice, Klada, Biluče, Lukova, Brisnice, Oltara, Stolca postupno doselili: *Aničići*, koji su se naselili u Volaricama, ali su odande prešli u Krasno, gdje su do 1910. razvili do 60 kuća; *Ažičići* su ušli u Lukovo, ali su i oni preselili u Krasno, gdje su do danas ostali na malo kuća; *Babićima* su glavna staništa Volarica, Klade i Lukovo, gdje imaju preko stotinu kuća; i oni su od tuda bili selili u Krasno, ali se tamo nisu jače razvili; *Biondićići* su podrijetlom od Novoga, odakle su ušli tijekom druge polovice XVII. st. u podgorje Senjskog bila, gdje su zauzeli zemlju u Stolcu; tu su do danas razvili pedesetak kuća; na to tlo preselili su iz susjednih Melnica, gdje su sada isto tako jaki; *Bralićići* su podrijetlom iz Nina, a u svojoj seobi bili su zahvatili zemlju Starigrada i okolice; *Buljevićići* su se nastanili na tlu Volarica, ali su ostali uvijek pri malom broju kuća; *Devčićići* vuku podrijetlo od Makarske, Podgore i iz te Krajine, ali su preko Klisa doprli i u okolicu Nina i Ražanca, odakle su s vremenom ušli i u Podgorje, gdje su se nastanili oko Karlobaga, u Volaricama, u Starigradu, Ivančići i u Lukovu; s toga tla oni su prešli u Krasno i tu su razvili osamdesetak kuća, a plodni su bili i u Podgorju; *Dragičevićići* su spomenuti kod Jablanca, ali su zahvatili i nešto zemlje i u Kladama i Lukovu; *Grpci* u Starigradu podrijetlom su iz Hreljina, a *Gržete* u Bilučići iz Dobrinja na Krku; *Glavašići* su iz južnog Podgorja, a na ovom tlu oni su stekli zemlju u Volaricama, odakle su ušli i u Krasno, gdje imaju desetak kuća; *Jerkovićići* su podrijetlom iz Podzrmanja i u svom stočarskom kretanju stigli su u okolicu Starigrada, gdje ih ima dvadesetak kuća; *Jurčićići* su podrijetlom iz Vinodola, odakle su u svom kretanju najprije našli sjedište u Ledenicama, a onda su odande preselili u Senj i u Priznu; *Kirini* u Starigradu stari su Primorci iz Dobrinja na Krku; u Brisnici razvili su samo nekoliko kuća; *Legčićići* su doselili strujom od Radovina i Ražanca izravno na tlo oko Starigrada, u Ivančicu i u Gornju Kladu, a odonud u Senj; ima ih danas dvadesetak kuća; *Lukanovićići* došli su u Starigrad s tom istom radovinskom strujom; s tom istom strujom krenuli su na to starigradsko zemljište i *Mandekićići* i *Margete*.

Na to zemljište doselili su tom južnom strujom i *Miškovićići* i *Miškulini*. Oni prvi su već tu izumrli, ali su ostavili svoj spomen u mjesnom nazivlju. *Miškulini* su na tom tlu zahvatili zemlje i u Brisnicama, Ivančići, Jurkušići, Kljenovim zidinama u Lukovu, Vlaci, Volaricama, u Zagonu i u Zavrtnici. Tu će oni imati preko stotinu kuća.

Modrići su rod kojemu je staro sjedište u jožnom Podgorju u blizini Obrovca, gdje je starina i *Anićima*. U svojem stočarskom kretanju na sjever oni su zaostajali na pojedinim pogodnim položajima, ostavljajući na njima pokoju obitelj, ali im je glavno stanište na tlu Starigrada u Brisnicama, u Gornjem Starigradu i Ivanči. Odavde dali su oni naseljenike i Krasnom gdje imaju nekoliko kuća.

Njegovani su se nalazili 1645. u onom skupu doseljenika što su iz Jasenica kod Obrovca selili u Sv. Juraj. Poslije sedam godina opstanka na tom položaju ti su Jaseničani uhvatili vezu s Mlečanima i prešli su na njihovo tlo. Kako se vidi, Njegovani su u daljnjem tijeku XVII. st. opet došli u priliku da u svojem stočarskom kretanju dođu u Podgorje i da se nastane u blizini Sv. Jurja. Tu su se oni nastanili u Gornjem Starigradu, u Brisnicama i u Ivanči. Nisu se uspjeli jače razviti.

Prpići su rod koji je 1627. doselio iz donjega Podzrmanja u Lič, tamo se dobro razvio, odande se postupno spuštao sve dalje na jug, dopro je pritom i u Podgorje i tu se, osim u Karlobagu i okolici, nastanio u Prizni, Senju i u Senjskoj Dragi. Na tom tlu oni su razvili četrdesetak kuća.

Rogićima su stara sjedišta bila oko Tinja, Radovina i Ražanca. U sjeverni dio Podgorja oni su u stočarskom kretanju mogli doprijeti oko 1670., te su se tu stalno nastanili poslije 1683. Oni su zemlju zauzeli u Starigradu, Biljevinama, Lukovu, ali su ušli i u onu skupinu koja je iz Jablanca naseljavala Pazarišta. Od Starigrada oni su sudjelovali i u nastanjivanju Krasna, ali se 1915. na tom položaju u tom rodu našla samo jedna kuća. Inače su Rogići iz Podgorja selili i u okolicu Otočca i u Skočaj.

Rončevići su podrijetlom iz Donjega Podzrmanja te su u toj seobi iz toga kraja 1627. doselili u Lič, a iz toga sela kasnije u Krivi Put, odonud u Melnice, a iz toga sela u Stolac.

Rukavine su 1645. doselili u Sv. Juraj, a tu su seobu oni uredili i vodili. Sedam godina kasnije ti su Jaseničani prešli na mletačko područje, ali su Rukavine kasnije našli priliku da u svom stočarskom kretanju po Podgorju dopru opet do Sv. Jurja i da se na tom tlu nastane. U Sv. Jurju bit će ih danas oko 15, a u Volaricama na dva položaja oko 30 kuća.

Skorupi (Skorupovići) bili su naseljenici u Liču još od one prve seobe 1605. Oni su oko 1610. već stanovnici i u Senju, a lako su našli priliku da oko 1680. presele na starigradsko područje. Tu ih ima desetak kuća u Volaricama i u Lukovu. Oni su selili i u Krasno, ali ih je ostala samo jedna kuća.

Šamardžije nisu sačuvali svoje staro prezime, nego ono što je nastalo po obrtu. Oni su se u osnovi naselili na tlu starigradskoga područja u Biljevini. Odatle su preselili u Krasno, gdje su 1915. imali 78 kuća. *Stanišići* i *Šimunići* dva su mala roda koja su iz okolice Ražnaca i Radovina kao stočari doprli do Starigrada i tu se naselili u Volaricama i Biljevini. Nisu dosad imali veći razvitak.

Tomaići su imali istu sudbinu kao ta dva roda, samo su iz te obitelji selili sa starigradskoga područja i u Krasno, gdje su dosad razvili nekoliko kuća.

Vrbani su oko 1680. doprli u starigradsko područje i tu su se zaustavili, ali su jednim dijelom bili zaostali u karlobaškom području, gdje su se stalno naselili u Cesarici i u Karlobagu te su tamo razvili četrdesetak kuća. Oni što su dospjeli u

okolicu Starigrada, nastanili su se u Sv. Jurju, Lukovu i u Volaricama. Tu oni imaju dvadesetak kuća. Onaj njihov dio koji je stao u Karlobagu dao je nešto svojih članova i onoj skupini naseljenika koju je od toga mjesta poveo časnik Kovačević na Lovinačko polje. Tu Vrbani danas imaju nekoliko kuća.

Vukelići su danas velik rod kojemu su pradjedovi 1627. iz Donjega Podzrmanja i od Vinjerca prešli u Senjsko podgorje i odonud se naselili u Liču. Otuda su se oni spuštali s vremenom sve dalje na jug, sišli su u svetojursko i starigradsko područje, onda u Jablanac, odande u Pazarište i Kosinjsko polje. Sa starigradskoga zemljišta prešli su i u Krasno. Taj rod označavala je u XVII. i XVIII. st. želja za pronalaženjem što boljih prilika za život. Na starigradskom području oni će imati šezdesetak kuća, u Krasnom pedesetak, u Kosinju osamdesetak, a ima ih inače po Podgorju, oko Senja, u Pazarištu i inače još poveći broj.

Vukušići su rod koji se u XVII. st. nalazio u okolici Zemunika, otuda je unišao u Podgorje te se naselio oko Jablanca i u Stinici i u okolici. Bit će ih desetak kuća.

Žarkovići su na tom podgorskom zemljištu zastupani samo s nekoliko kuća na Stolcu. Bit će da je jedan od njih u Jablancu 1690. ušao u onu skupinu što je naseljavala Pazarišta, jer ih danas ima nekoliko kuća.

Turci su onda već bili napustili Liku, ali se Krasno nije još naseljavalo. Stanovništva su već stekli i susjedno Kutarovo s istočne i Kosinjsko polje s jugoistočne strane, te su tu zabilježena nastanjena sela već oko 1700., ali je Krasno ostajalo nenaseljeno i nespominjano. Vidi se jasno kako je prvo trebalo da se stanovništvom napuni zaleđe tome polju pa da višak tih obitelji postupno prijede na to pusto zemljište. To su, dakako, morali biti stari stočarski rodovi, naviknuti kroz mnoge naraštaje na neprekidno traženje bolje paše i osiguranih prilika za dobar život. U početku XVIII. st. našli su se takvi ljudi u blizini toga zemljišta, na području Starigrada, Lukova i Volarica, gdje su se od 1680. okupili otprilike iz južnih dijelova Podgorja, od Posedarja, Ražanca i Zemunika i nekih rodova od Liča koji su u svom traženju bolje paše i bolje ratarske zemlje sišli na te za njih južne krajeve.

* * *

U Senjskom zborniku II/1966. objavljen je rad prof. Stjepana Pavičića pod nazivom »Prilozi nepoznatoj prošlosti grada Senja i okolice«. U tom radu Pavičić je prvi među našim povjesničarima opisao nadiruću tursku opasnost, uzroke raseljavanja stanovništva oko 1526. i ponovno naseljavanje hrvatskih Bunjevaca na opustjele prostore senjskoga podgorja i planinskih padina Kapele i Velebita.

Premda smo svjesni da prostor Krasna i okolice zahtijeva nova svestrana istraživanja i objavljivanje kompleksnije studije, ipak držimo da je objavljivanje ovoga članka u Senjskom zborniku XVIII koristan prikaz u kojem se čitateljstvo upoznaje s poviješću ovoga kraja.

Uredništvo

Zusammenfassung
Aus der Vergangenheit von Krasno und Umgebung
Stjepan Pavičić

Aufgrund langjähriger systematischer Erforschungen der Archivadokumente und geschichtlicher Literatur veröffentlichte der Autor mehrere wissenschaftliche Werke in denen er viele damals unbekannte Probleme der mittelalterlichen und neuzeitlichen Vergangenheit beschrieb: kroatische Städte und Dörfer, Entvölkerung im 16. Jahrhundert und Ansiedlung der verwüsteten und von den Türken befreiten Gebiete (Slawonien, Moslawina, Lika, Ravni kotari, Vinodol, Küstenland und, vor allem, die Stadt Senj). Mit entsprechendem wissenschaftlichen Zutritt beschrieb der Autor (Senjski zbornik II und III) die Ansiedlung der ausgedehnten verwüsteten Gebiete der Senjer Umgebung und des Küsten- und Gebirgsgebietes von Kapela und Velebit im Laufe des 17. und 18. Jahrhunderts.

Dieser Artikel stellt ein Exzerpt aus der Arbeit über die unbekannte Vergangenheit von Senj und Umgebung dar (veröffentlicht in: Senjski zbornik II, 1966).